

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Ivrisdictione Ecclesiasticâ, & Iudiciis

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 5. De Ivrisdictione fori mixti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61847](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61847)

§. 5.

De iurisdictione fori Communis, seu mixti.

I. Crimina quædam sunt merè Ecclesiastica, & ad forum Ecclesiasticæ tantum pertinent, ut hæresis, Simonia, usura, matrimonium contractum in gradibus iure Canonico prohibitis, vel cum impedimento, vel contra præceptum aliquod iuris Canonici, nuptias celebrare tempore interdicto: item violatio voti, transgressio alicuius ex quinque præceptis Ecclesiæ violatio censuræ Ecclesiasticæ, & sacrilegium in Sacramentis commissum. *v. Azor. II. l. 3. c. 14. §. 2. notandū.* Quædam merè sæcularia, ut furtū, rapina, homicidium, iniuria à laico illata & similia, de quibus magistratus politicus cognoscere potest. Alia denique censentur mixti fori, seu communia, ut adulterium, & quæ mox subiungam. Mixti fori idèò vocantur, quia tam ab Ecclesiastico, quàm laico iudice cognosci & puniri queunt. *c. Cum sit generale. de ser. compet. c. de his. de accusat. Nav. in c. Novit. de iudic. Notab. 3. n. 23.*

In his locum habet præventio, quæ contingere potest variis modis, nimirum per citationem, lites contestationem, per libellum, & per sententiam. Aliquando per comprehensionem, & arrestum, id est citationem realem. *Damb. Pr. Crim. 6. 33.*

II. Communis fori crimina censentur i. adulterium à laico commissum, quando ad pœnam seu criminaliter agi-

tur, quia per illud Sacramento iniuria fit. *Abb. in c. Intelleximus n. 1. de adulter.* estque communis opinio. Potest ergò Episcopus adulterii reos excommunicare, vel in monasterium detrudere. Potest eodem magistratus laicus pœnis à iure præscriptis afficere. Dixi, *quando criminaliter agitur.* Nam si agatur de separatione thori, vel amissione dotis propter adulterium constituendâ solius Ecclesiastici iudicis exquirenda sententia est, ut §. *prac. n. 11. dixi. c. Cum sit generale de foro comp.* Monet verò *Zypæus l. 1. c. 48.* adulterium quia grave crimen est, à sæculari magistratu potius, quàm Ecclesiastico puniendum esse, quia corporalis pœnæ acerbior sensus est. Quando autem, ut alicubi hodie, laicus magistratus in punitione remissior est, Ecclesiasticus curare debet ne tam gravis iniuria impunita transeat.

2. Crimen est blasphemia in Deum, vel Sanctos. *c. statuimus. de maledicis.* ubi à *Greg. ix.* certa pœna, & satisfactio decernitur contra blasphemos, quos etiam sæcularis magistratus pœnâ pecuniariâ afficere queat. *v. Decianum l. 6. t. 4* ubi notat, Iudæum, si blasphemet, à solo laico iudice puniendum, nisi forte hic negligens foret in persequendo eiusmodi blasphemos. *Damhaud. in Pract. Crim. c. 61. Calder Consil. 489. v. Et hoc crimen.*

3. Est Concubinitus, licet *Iul. Clarus. §. fin. q. 37. n. 4.* ad sæculares Iudicis existimet non pertinere, si concubinitus iure civili permittitur. Sed meminisse poterat non omnem concubinarum ab imperialibus legibus permitti, sed illud duntaxat, qui quandam matrimonii similitudinem habet. Nihil igitur obstat, illum,

d

illum, qui non permittitur, vagum scilicet & inuerecundum in sæculari etiam foro puniri, v. *Con. Tr. sect. 25. c. 14. & 24. c. 8.* ubi Barb. in *Collectaneis suis* animadvertit, finem Iudicis Ecclesiastici in puniendo concubinato esse correctionem, Iudicis laici verò pœnam; adeoque fieri posse ut punitus à Iudice sæculari puniatur etiam ab Ecclesiastico, & è contra. Unde sequitur, non esse hanc præventionis vim, ut Iudici prævento quasi manus ligentur, ne iudicatum, & castigatum reum attingat, sed ut utriusque iuri satisfiat. DD. in l. si postquam. *π. de iudic. & c. penul. de foro compet. Coton. in Sum. Diana. v. Crimina mixti fori. n. 4.*

4. Collegia, & conventicula illicita utriusque fori iudicio subiiciuntur, & quando gravitas delicti non excedit facultatem Iudicis Ecclesiastici, habet præventio locum. Censentur autem illicita conventicula, quæ vel iure Canonico, vel civilibus legibus prohibentur. *c. Dilect. 14. de excess. Pralat. ubi Barb. probari per textum ait, privatos homines regulariter collegium constituere. & illius signa erigere non posse. Item. c. Ne nimia. de religio. damibus.* quo novæ religiones prohibentur, exemplo nimirum Iuris civilis à *Glossa* allegati, quo novum collegium non licet in consulto principe constituere. *l. 3. π. de Colleg. Vivianus in Ration. l. 5. p. 187. Alagona Comp. p. 708. v. Cuiacium l. 7. observat. c. 30. Oldrad. Consil. 65. v. Communiter.*

5. Falsificatio, literarum, Apostolicarum, cuius auctores clerici beneficio privantur, degradantur, laico iudici traduntur legitimis pœnis afficiendi, si verò laici fuerint, excommunicantur. *c. 7. & to.*

tit. de crim. falsi. ab Ecclesiastico Iudice punitur laicus, qui eidem falsas literas præsentavit. In literis regijs falsitatem committens clericus, degradatur, caractere in fronte notatur, & ex provincia civitatur. *c. 3. tit. cit. §. fin. ibid.* perpetuo carceri includitur, pane doloris, & aqua angustiae sustentandus. Atque ita in foro Ecclesiæ puniuntur falsarii. Quòd verò etiam in sæculari, nullum dubium est, ait *Decianus, ex to. T. & C. de falsis. v. Barbojam in c. ad falsariorum. de crimine falsi.*

6. Est fractæ pacis crimen, si credimus omnibus (ait *Decianus l. 4. c. 26.*) post *Panorm. in c. Cum sit generale. de fo. comp.* Pertinet autem ad summum Pontificem tunc maxime curare pacem, quando ex bello Ecclesia, & religio damnum patitur, in fœdera admittuntur pagani & hæretici, qui fidem orthodoxam opprimunt, Ecclesias subvertunt, hæresin, & atheismum invehunt, sanam denique doctrinam pessumdant. *Zypaus l. 1. c. 51. Card. Tuschus. v. Pax. Conclus. 172. & sequ. Gaill de pace publ. l. 1. c. 1.*

7. Est incestus crimen, quod quia varios gradus habet, notandum, eos à solo Iudice Ecclesiastico puniri, qui solo Iure Canonico prohibentur, reliquos ab utroque v. *I. holos. l. 3. c. 7. Bern. Diaz. in pract. 6. 86.*

8. Ab incendiariis perpetratur. *c. pessimam. 23. q. 8. c. Cum de vorissimam. 12. q. 2. l. Qui cœtu in princ. l. 3. §. Idem. π. de vi publ.* Unde colligitur punitum in foro sæculari, nihilominus excommunicari posse, & ad restitutionem compelli. v. *Dambaud. in Pract. Crim. c. 103. Decian. l. 8. c. 5.*

9. Est piratarum. *c. si quis Romipetas. 24. qu. 3. c. si quis. 23. 6. 3. l. Nautici. C. de*

C. de Canone frumentario Urb. Roma. Decianus l. 9. c. 29.

10. Elterimen sacrilegii. *c. Cum sit singularis. c. Conquestus. de fo. comp. Decianus l. 4. c. 27. n. 1.* idem dicit fori communis esse, quia aliquando agitur ad pœnam corporalem, de qua in *l. sacrilegii. C. ad l. lul. peculii.* quam pœnam Clerici imponere non possunt. *c. pœnam sangu. Ne clerici, vel Monachi.* Aliquando verò agitur de pœna excommunicationis, vel simili, quod ad forum Eccles. pertinet. Denique aliquando agitur ad pœnam pecuniariam, de qua in *c. Quisquis. l. 7. q. 4.* vel ad restitutionem rei interceptæ, & tunc uterque Iudex cognoscere potest. *c. Cum sit generale. de fo. comp.* His non obstantibus affirmat *lul. Clarus l. 5. q. 37.* in Mediolanensi Ducatu de consuetudine tantum laicus Iudices cognoscere de sacrilegio, idemque servari apud Gallos. Limitat *Tuschus v. Mixti fori.* nisi tendat in personam Clerici, vel Monachi. *Concl. 293.*

11. Sodomia à laico commissa. Hanc à seculari magistratu puniri posse docet *textus in l. Cum vir. nubit. C. de adult. & Aub. ut non luxur. hom. con. natur.* De Ecclesiastico extat *c. Clerici. & iure novo Extrau. Pii v. de qua legendus Navar. c. 27. n. 249.* ubi dicit pœnam iure Canonico constitutam esse depositionem, ita ut per Iudicem Ecclesiasticum degradati statim tradantur potestati seculari. Infideles quoque per Iudicem Ecclesiasticum, cum subiecti sunt, & sodomiam committant, puniri posse ex *c. In Archiepiscopatu. de raptorib. colligitur. Bern. Diaz. c. 88. Farmac. l. 1. Consil. 25. n. 2. & 10.*

12. Est sortilegium. *c. Contra idolorum 26. q. 5. & to. T. C. de malef. c. Episcopi ead. 26. q. 5. Abb. in c. Cum sit generale. de fo. con p. & videtur esse opinio communis.* In quibus autem sortilegium exerceatur post alios, explicat *Toletus l. 4. c. 15. Clarus in 6. Hæresis. n. 25. v. successive quaro.*

13. Violatio festorum, tunc nimirum quando à magistratu laico etiam de illa lara lex est, quemadmodum in Belgio factum testatur *Zypæus l. 1. c. 68.* ubi per edictum Anno 1607. Principes violationem dierum festorum mixti fori fecerunt: quod etiam moribus ferè ubique receptum putat.

14. Est usura. Nam de quæstione, an Contractus usurarius sit, nec ne, solus Ecclesiasticus Iudex cognoscit: ut facti quæstio ad sæcularem deferri potest. *v. lul. Clarus. q. 37. Fachinaum. l. 9. c. 30. Lanfranc. in Pract. c. 7.*

Huc denique Iuramenta spectant cum agitur de observantiâ. *Felin. inc. Cum sit. de for. compet. Barbat. ibid. n. 190.* in quo genere quid Magistratui seculari permittatur *§. 4. Dub. 8. diximus. v. Card. Tuschum p. Mixti fori. Concl. 293. num. 11. & sequ.*

III. Observat *Clarus, Decianus, & alii DD.* communiter, quamvis in prædictis criminibus Iudex Ecclesiasticus procedere cognoscendo & puniendo queat, non tamen posse de illis accutatos in carcerem conicere, præsertim perpetuum: quod intellige, nisi aliter consuetudo ferat. Imò simpliciter & absolute illis pœnis uti posse multi Auctores fatentur apud *Decianum l. cit. num. 15. Tuschus l. cit. num. 41.* Addit *Clarus*

Magistratus Ecclesiasticus præscripserit, nullam superesse difficultatem, sed licitè fieri: quod pluribus explicatum invenies.

§. 2. n. xv.

IV. Reum à laico Iudice punitum nihil vetat ut supra nō semel indicavimus, etiam pōnā Canonicā à magistratu Ecclesiastico affici: ut vicissim in foro Ecclesiæ punitum, in sæculari iterum puniri posse cum multis docet *Maranta Par. 6. pag. 147. Decianus l. 4. c. 26. n. 16. Zypaus l. 1. de iurisd. Eccl. c. 43. Clarus. §. fin. qu. 57.*

Neque enim unius iurisdicōio & sententia alterius potestatem extinguit, Nilominus quia durum videtur bis puniri reum pro uno delicto tres limitatio- nes adduntur.

Primā. Est, ut ratio personæ habeatur. Nam laicus à suo Magistratu condignā pōnā affectus non est iterum ab Ecclesiastico Iudice puniendus: quia principaliter magistratui sæculari subiectus est: atque ita vicissim, si Ecclesiastica persona condignè à suo Iudice punita est, convenit cessare laicum.

Secundā. Si delictum magis principa-

liter sit unius fori, & ab eodem principaliter puniatur, nihil causæ est, cur ab altero puniatur maximè si læsæ parti quoque satisfecerit reus.

Tertiā. Si reus absolutus est ab habente potestatem delegatam à superiori Iudice penes quem est utraque potestas territorii, in quo peccatum est, à nullo amplius Magistratu punietur, quia delegans censetur omnem potestatem spirituales, & sæculares delegasse. Ita censent DD. etiam de summo Pontifice, qui si Ecclesiastico cuiusdam deleget cognitionem criminis pōnam corporalem merentis, præsumitur dispensare, ut tanquam Iudex sæcularis eam imponat. *Glo. in s. At si Clerici de Covar. l. 2. var. c. 10. num. 6. Felinus in c. Quod olim. de iud. Clarus §. fin. Q. 57. Barb. in Prætermisus ad c. citatum At si Silv. v. Pœna. n. 24. Tabienan. 13.*

Franc. Leopar. l. c. 12. n.

24. Zerola. v. Pœna

nu. 4.

* *

